

Sprawozdanie z działalności Instytutu im. gen. Władysława Andersa w 2023 roku

Piąty rok funkcjonowania Instytutu im. Generała Władysława Andersa zapisał się jako okres dalszego rozwoju fundacji dzięki rozpoczęciu wielu przedsięwzięć i projektów skupionych wokół zagadnień polonijnych oraz dziedzictwa polskiej emigracji politycznej w XX wieku. Lekcje dla grup szkolnych w siedzibie Instytutu Andersa, debaty i spotkania eksperckie, działalność wydawnicza oraz zintensyfikowana promocja naszej misji to tylko niektóre działania, które przyczyniły się do rozwoju Instytutu, budując jego rozpoznawalność w środowisku naukowym i społecznym.

Pierwszy kwartał 2023 roku był okresem rozpoczęcia działalności Biura Porad Prawnych i Obywatelskich Instytutu Andersa. Inicjatywa jest pierwszym powszechnym i bezpłatnym projektem poradnictwa prawnego i obywatelskiego dla środowisk polonijnych oraz cudzoziemców posługujących się językiem polskim. Jej celem jest również poszerzanie świadomości prawnej wśród Polonii oraz osób polskiego pochodzenia zamieszkujących na co dzień na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Działalność biura została szczególnie zaadresowana do członków polskich organizacji za granicami kraju, którzy pomagali nam docierać do obywateli RP potencjalnie zainteresowanych wsparciem naszego ośrodka.

W marcu 2023 roku odbyło się również podsumowanie zbiórki funduszy oraz darów dla potrzebujących obywateli Ukrainy, którzy w wyniku rosyjskiej agresji musieli opuścić terytorium swojego państwa. Dzięki zebrany środkom Instytut Andersa, wspólnie ze współorganizatorem zbiórki, Fundacją Skarbowości im. Jana Pawła II, zakupił agregat prądotwórczy na potrzeby Liceum nr 4 w Sarnach na Ukrainie. Dodatkowo przekazana została również odzież termoaktywna dla dzieci i młodzieży z tej placówki. Uroczyste przekazanie darów miało miejsce pod siedzibą Izby Administracji Skarbowej w Lublinie, która została patronem całego przedsięwzięcia.

W wydarzeniu tym – oprócz organizatorów – uczestniczyli też przedstawiciele rady miejskiej, liceum i organizacji społecznych w Sarnach.

W maju Instytut Andersa po raz kolejny zorganizował konferencję naukową poświęconą dziejom Irlandii – pod regularnie używanym tytułem „Éire”. W tym roku tematem przewodnim konferencji były podziały i konflikty w społeczeństwie irlandzkim na przestrzeni ostatnich dekad. Konferencja została zorganizowana przy współpracy z Katedrą Systemów Politycznych i Praw Człowieka UMCS. Nie było to jedyne wydarzenie zorganizowane w tym roku przy współpracy z lubelskim środowiskiem naukowym. W czerwcu 2023 roku byliśmy współorganizatorami konferencji naukowej zatytułowanej „Polska myśl polityczna na emigracji (1939–1990)”, która zgromadziła kilkudziesięciu badaczy tego zagadnienia z różnych ośrodków akademickich. Wydarzenie odbywało się w gościnnych murach Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Instytut Andersa realizował swoją misję także poza Polską. O postaci generała Władysława Andersa i epopei żołnierzy 2. Korpusu Polskiego Prezes Instytutu Bartosz Czajka opowiadał w Łucku na Ukrainie podczas obchodów 79. rocznicy bitwy pod Monte Cassino. Wydarzenie to odbyło się z inicjatywy Wołyńskiego Klubu Automobilowego, z którym nasz Instytut współpracuje od dłuższego czasu.

W okresie wakacyjnym, podobnie jak w latach poprzednich, Instytut Andersa zorganizował VI edycję Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego „Aktywni dla Polski” (realizowanego m.in. dzięki wsparciu Narodowego Instytutu Wolności-Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego „NOWE FIO”). W tym jednak roku grupa potencjalnych beneficjentów projektu została rozszerzona na uczestników ze wszystkich państw europejskich (a nie jak dotychczas wyłącznie z Europy Wschodniej). Jednocześnie w programie kursu znalazło się jeszcze więcej szkoleń menadżerskich, nie ograniczając przy tym aspektów turystycznych, mających na celu promocję Lublina i regionu. W lipcu przedstawiciele Instytutu byli obecni w Gdańsku na oficjalnym zakończeniu sztafety „Jednośladami Andersa” – projektu podróżniczego Fundacji Bike Jamboree i Związku Harcerstwa Polskiego, polegającego na przejechaniu w sztafecie rowerowej „szlaku nadziei”, jaki przebyli żołnierze Armii Polskiej na Wschodzie i następnie 2. Korpusu. Wizyta w Gdańsku była załącznikiem dalszej współpracy ze środowiskiem harcerskim odpowiedzialnym za tę inicjatywę. Rewizyta członków tej inicjatywy miała miejsce jesienią 2023 roku. Wówczas udało się zorganizować spotkanie otwarte o tym przedsięwzięciu i nagrać okolicznościowy podcast. Wszystko to miało miejsce w siedzibie Instytutu w Lublinie.

Okres jesienno-zimowy był czasem zintensyfikowania spotkań stacjonarnych w siedzibie Instytutu, poświęconych wybranym zagadnieniom polskiej emigracji politycznej po 1939 roku. W formie otwartych debat zostały zorganizowane dwa spotkania eksperckie poświęcone dziejom ugrupowań politycznych od ich powstania aż po czasy emigracji. Pierwsze z nich dotyczyło polskiej lewicy niepodległościowej, podczas którego naszymi gośćmi byli prof. Krzysztof Kloc (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) oraz redaktor i publicysta Marcin Giełzak (podcast „Dwie Lewe Ręce”). Drugie spotkanie dotyczyło polskiego ruchu narodowego, a w roli eksperta głos zabrał prof. Jan Żaryn (Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej). W 2023 roku w siedzibie Instytutu odbywały się także liczne lekcje dla uczniów szkół średnich, poświęcone emigracji politycznej, realizowane w ramach Muzeum Narracyjnego Historii Polskiego Państwa na Uchodźstwie. Idea stworzenia muzeum wsparta została przez NIW-CRSO w ramach programu PROO1a. Przedstawiciele Instytutu odbywali również wizyty w szkołach, gdzie mieli okazję opowiedzieć młodzieży o funkcjonowaniu władz RP na uchodźstwie oraz życiu społeczno-politycznym „polskiego” Londynu po 1945 roku.

W minionym roku Instytut zintensyfikował swoje działania w mediach społecznościowych, tworząc materiały audiowizualne krótkiego formatu na takie portale jak Facebook, Instagram czy YouTube. Bardzo dobrym posunięciem okazało się uruchomienie profilu fundacji na TikToku, gdzie materiały mające na celu popularyzację historii przebijały nieraz barierę kilkudziesięciu tysięcy wyświetleń. W swoich działaniach pragniemy wykorzystywać wszelkie możliwe narzędzia, by docierać z misją Instytutu do najmłodszych widzów.

Miniony rok obfitował również w działalność wydawniczą. Pod redakcją Instytutu Andersa ukazały się następujące publikacje: raport „Polacy w Zimbabwe. Analiza społeczno-historyczna” autorstwa dr. Krystiana Chołaszczyńskiego oraz książka Tadeusza Wojnarskiego „Wspomnienia Artysty Andersa”, opracowane przez Biuro Badań Historycznych i Centrum Analiz Instytutu Andersa. W formie raportu ukazały się także podsumowania całego okresu istnienia programu stypendialnego „Aktywni dla Polski” (autorstwa Katarzyny Błaszczak i Michała Krzaczką) oraz Polonijnego Forum Środkowoeuropejskiego – zorganizowanego przez nasz Instytut jesienią 2022 roku (autorstwa Michała Wójcika). Wszystkie publikacje sygnowane logiem Instytutu są dostępne bezpłatnie, w formie e-booków, na stronie internetowej www.institutuandersa.org.pl.

Należy również wspomnieć, że przez cały 2023 rok Instytut Andersa kontynuował prowadzenie Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej

w Lublinie, którego celem jest promocja działań polskiej służby zagranicznej oraz animowanie debaty na tematy istotne z punktu widzenia Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W trakcie poprzedniego roku, podczas realizacji projektu, zostało przeprowadzonych blisko 60 działań stacjonarnych lub online poświęconych polskiej dyplomacji i polityce zagranicznej. O skali naszych działań w zakresie dyplomacji publicznej można przeczytać na stronie: www.rod-m-lublin.pl.

W tym miejscu pragniemy serdecznie podziękować wszystkim osobom, które włączyły się w prace Instytutu Andersa, sprawiając, że z roku na rok staje się on coraz prężniej działającym ośrodkiem analityczno-edukacyjnym skupionym na zagadnieniach polonijnych i emigracyjnych. Wszelkie zrealizowane działania nie byłyby możliwe, gdyby nie wyłożony wysiłek pracowników i wolontariuszy Instytutu przy jednoczesnym wsparciu naszych sympatyków.

Za wszelkie dobre słowo i aprobowanie naszej aktywności – serdecznie wszystkim dziękujemy.